

Bc. Andrea Šulcová: Podoby české undergroundové scény Posudek školitele

Diplomová práce A. Šulcové se zabývá literaturou v kontextu totalitního režimu v té podobě, v níž nechce suplovat nedostatek politického či společenského vědomí či politické a společenské reflexe, ale chce si ponechat kvalitu formy či způsobu existence, která není redukovatelná na komentáře ke kontextové aktualitě (navzdory tomu, že se právě tímto postojem stává součástí politizace literatury).

Východiskem pro srovnání tu z tohoto důvodu proto nejsou různí reprezentanti dobového kulturního a literárního života, ale dvě periodika, která se názorově hlásí ke stejným zdrojům, která se svým postojem odtahují nejenom od oficiálního politického a literárního establishmentu (a to i tak, že jej odmítají reflektovat), ale i od establishmentu disidentského. Odtahování je přitom vedeno gestem nedůvěry z redukování literatury na politické či ideologické účely.

Autorka podrobila podrobné analytické komparaci časopisy Vokno a Revolver revue, tj. časopisy, které se formují v částečně odlišných a částečně překrývajících se intelektuálních prostředích. Pro zvýraznění odlišných rysů obou periodik byli následně vybráni klíčoví autoři obou časopisů a analyzována jejich tvorba – což pomohlo prohloubit pochopení shledávaných odlišností. Uvedená periodika navíc umožňují reflektovat akcenty generační proměny v okruhu autorů undergroundu.

S pečlivostí se práce věnuje jak formální podobě časopisu (utváření rubrik, autorského kolektivu, typografie), tak podobě obsahové v průběhu vývoje obou titulů. Ukazuje se v důsledku toho proměňující se charakter autorského okruhu příslušníku undergroundu, ale obnažuje si i postupné formování názorového postoje zvolených periodik nejenom k umění. Cenné jsou poznatky týkající se například role Vokna, které nechce být, jak se v práci ukázalo, pouze referujícím časopisem, ale chce současně utvářet a podněcovat undergroundovou kulturu a velká část jeho práce má tak charakter formativní. Přičemž modelovým čtenářem tohoto časopisu se stávají nižší sociální vrstvy, čemuž se přizpůsobuje obsah i styl. To ostře kontrastuje s RR, kde se počítá se čtenářem z intelektuálně vysoké vrstvy a RR tak aristokratizuje nejenom U-hnutí, ale i literaturu a myšlení o ní jako takové. RR také kontrastuje s Voknem reflexí intermediální a nabízí tak komplexnější obraz U-kultury (a komplexněji formovaného názorového postoje).

Rovněž se díky podrobné deskripci ukázalo, že značná část U-kultury a U-aktivity byla založena na destrukci norem tabuizujících zakázané v literatuře a v umění. To mělo význam nejenom pro obsahovou, ale i pro formální podobu časopisu – stylový horizont právě proto absorbuje jazyk, který je v ostatních spektrech (v oficiálním i neoficiálním) literárního života vnímán jako pro literaturu/umění neadekvátní.

Důkladná a rozsáhlá práce Andrei Šulcové představuje solidně odvedený deskriptivní, analytický a v základě i interpretační výkon. Je navíc prací studující fenomén U-kultury bezpředsudečně a v dosavadním kontextu bádání z perspektivy, která byla zatím opomíjena. Toto srovnání zevnitř přitom umožňuje pochopit fenomén undergroundu mnohem více, než časté glajchšaltující srovnávání s jevy nevlastními. Bylo by možné ještě více vyhrotit do vzájemné konfrontace tyto dvě podoby U-kultury, ale to by si vyžádalo mnohem rozsáhlejší práci, která je nad rámec práce diplomové.

Vzhledem k celkovému charakteru předložené diplomové práce ji plně doporučuji k obhajobě, o jejímž úspěchu jsem přesvědčen.

Jako otázky do navazující diskuse navrhuji:

Do jaké míry souvisí fenomén českého undergroundu s aktuální politickou situací normalizace a do jaké míry jde o postoj, jenž je možné identifikovat jako obecněji platný (a tedy v různých podobách doložitelný v dějinách literatury)? Jinými slovy a jinak – je možné podobné tendence, postoje názory, jaké jste vysledovala v případě autorských skupin obou periodik, vysledovat v aktuální kulturní situaci?

Je gesto revolty, jak jej reprezentuje U-kultura v podobě, kterou jste studovala, součástí gesta generačního vzdoru? Nebo by bylo zcestné omezovat to na tuto perspektivu?

Jaké základní rysy (typologie) byste navrhovala pro definici U-literatury (kultury), které by ji dostatečně odlišily od jiných názorových či uměleckých skupin?

V Brně 14. 12. 2014

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.